

1. seminář

Kulturní a historické kontexty římského práva. Římské státní zřízení

A) Periodizace

Doba královská 753 př.n.l. – 510 př. n.l.

Republika 510 př. n.l. – 27 př.n.l.

Principát 27. př. n. l – (r. 23 př. n. l. Augustus je *legibus solutus*) do začátku vlády Diocletiana -284 n. l.

Dominát – od vlády císaře Diokleciána (284 n.l. – 395 n.l.)

Rozdělení říše - 395 n.l

Pád západořímské říše 476 n.l.

Pád východořímské říše 1453 n. l.

B) Pojmy

datace založení Říma: r. 753 př. n. l., r. 814 př. n.l., r. 748- 747 př. n. l., r. 751 př.n.l.;

synoikismus Říma, septimontium;

rodové zřízení – genus, gentilové, princeps gentis, curia, curio, tribus, populus Romanus, pater familias, patricijové, plebejové; Lex Canuleia z roku 445 př. n. l., lex Hortensia z roku 287 př. n. l.

veřejnoprávní práva římských občanů: ius honorum, ius suffragii, ius militiae, ius migrandi, ius provocationis;

soukromoprávní práva římských občanů: ius conubii, ius commercii, ius testamenti;

ius, fas, mos, consuetudo, aequitas, dies fasti, dies nefasti, pax deorum, sacer;

rex, senatus, SC ultimum, comitia curiata, lex curiata de imperio, comitia centuriata, comitia tributa, comitia calata, concillium plebis, rex sacrorum, pontifex maximus, flaminové, vestálky, reformy krále Servia Tullia, SPQR;

decimvirové, lex duodecim tabularum (LDT);

principy úřadů římských: princip volitelnost, princip dočasnosti (annuity),

princip kolegiality

princip bezplatnosti, Lex Villa annalis z roku 180 př. n. l.;

sella currulis, fasces, liktoři;

pravomoci magistrátů: ius multidicende, ius agendi (ius agendi cum populo, ius agendi cum patribus), ius auxilii, ius edicendi, ius intercessionis, ius coercendi, ius iubendi (ius iudicandi, ius praetoris)

nižší magistratury: questor, kurulský aedil,

vyšší magistratury: praetor, konsul, cenzor,

mimořádné magistratury: diktátor, magister aequitum,

plebejské magistratury: tribun lidu, plebejský aedil, apparitores

leges Licinae Sextiae, Lex Publilia de censore plebeio creando 339 př. n. l.,

princeps, imperium proconsulare, tribunica potestas;

dominus et deus;

C) Důležité osoby

Oktavián Augustus

Dioklecián

Konstantin

Theodosius

Justinianus I.

D) Sentence

1. *Ius est ars boni et aequi*
2. Dig. 1.1.10. Ulpianus: *1. Iuris praecepta sunt haec: honeste vivere, alterum non leadere, suum cuique tribuere. 2. Iuris prudentia est divinarum atque humanarum rerum notitia, iusti atque iniusti scientia*
3. *Fas lex divina est, ius lex humana est*
4. Dig. 1.2.2.14 Pomponius I.S. enchir. *Quod ad magistratus attinet, initio civitatis huius constat reges omnem potestatem habuisse.*
5. Dig. 1.2.2.15 Pomponius I.S. enchir. *Isdem temporibus et tribunum celerum fuisse constat: is autem erat qui equitibus praeerat et veluti secundum locum a regibus optinebat: quo in numero fuit iunius brutus, qui auctor fuit regis eiciendi.*

6. Dig. 1.2.2.16 Pomponius I.S. enchir. *Exactis deinde regibus consules constituti sunt duo: penes quos summum ius uti esset, lege rogatum est: dicti sunt ab eo, quod plurimum rei publicae consulerent. qui tamen ne per omnia regiam potestatem sibi vindicarent, lege lata factum est, ut ab eis provocatio esset neve possent in caput civis romani animadvertere iniussu populi: solum relictum est illis, ut coercere possent et in vincula publica duci iuberent.*
7. Dig. 1.2.2.17 Pomponius I.S. enchir. *Post deinde cum census iam maiori tempore agendus esset et consules non sufficerent huic quoque officio, censores constituti sunt.*
8. Dig. 1.2.2.18 Pomponius I.S. enchir. *Populo deinde aucto cum crebra orerentur bella et quaedam acriora a finitimis inferrentur, interdum re exigente placuit maioris potestatis magistratum constitui: itaque dictatores proditi sunt, a quibus nec provocandi ius fuit et quibus etiam capitis animadversio data est. hunc magistratum, quoniam summam potestatem habebat, non erat fas ultra sextum mensem retineri.*
9. Dig. 1.2.2.19 Pomponius I.S. enchir. *Et his dictatoribus magistri equitum iniungebantur sic, quo modo regibus tribuni celerum: quod officium fere tale erat, quale hodie praefectorum praetorio, magistratus tamen habebantur legitimi.*
10. Dig. 1.2.2.20 Pomponius I.S. enchir. *Isdem temporibus cum plebs a patribus secessisset anno fere septimo decimo post reges exactos, tribunos sibi in monte sacro creavit, qui essent plebeii magistratus. dicti tribuni, quod olim in tres partes populus divisus erat et ex singulis singuli creabantur: vel quia tribuum suffragio creabantur.*
11. Dig. 1.2.2.21 Pomponius I.S. enchir. *Itemque ut essent qui aedibus praeesent, in quibus omnia scita sua plebs deferebat, duos ex plebe constituerunt, qui etiam aediles appellati sunt.*

12.Dig. 1.2.2.22 Pomponius l.S. enchir. *Deinde cum aerarium populi auctius esse coepisset, ut essent qui illi praeessent, constituti sunt quaestores, qui pecuniae praeessent, dicti ab eo quod inquirendae et conservandae pecuniae causa creati erant.*

Tyto sentence si přeložte!!!

E) Vstupní test

- jehož obsahem jsou starověké římské dějiny a základní právní instituty v rozsahu přednášek zimního semestru v předmětu Římské právo